

Mai 2022

n° 289

La Letra Mesadièra

DE L'INSTITUT D'ESTUDIS OCCITANS D'ARIÈJA

11 car. Enric Fabre 09100 PÀMIAS
05.81.06.03.88/ieo09@orange.fr
<http://arieja.ieo-opm.com/>

LO MOT DE LA PRESIDENTA

Cars amics,

L'amassada generala de l'IEO d'Ariège que se debanèt le 2 d'abril passat permetèt d'elegir, amb les ancians, una còla novèla al conselh d'administracion e aquò es una bona causa.

Malgrat le temps qu'èra a la nèu, capitèrem d'aténher le quorum, entre les presents e les qu'avián mandat son poder.

La situacion de l'IEO del departament, s'es pas remirabla, es pas encara desesperada e nos podèm felicitar de las accions dels cercles locals coma d'aquelas de l'Espace occitan que ritman la vida culturala en lenga nòstra dins Ariège. Les esfòrces que fasèm per presentar trabalhs de qualitat son recompensats per l'adesion dels occitanistas plan segur mas tanben per una reconeissença mai expandida, un public mai larg que, de costuma, es pas totjorn al fial de çò que fasèm.

Les de l'amassada, tanben, èran plan d'acòrdi per dire qu'en matèria de comunicacion podèm far mai e mièlhs! Vertat qu'a l'ora d'ara se cal far veire; per existir a la vista de tots cal passar dins le jornal o sus las rets socialas!

Un dels problèmas màgers per èsser mai eficaces demòra la mobilizacion dels benevòls per las activitats de l'IEO l'annada tota, atal coma per aquel moment de soscadissa collectiva que representa l'amassada generala.

Se volèm assegurar un avenir a nòstra lenga, n'acabar amb le mesprèt plan establìt que s'aparenta a de racisme (dins las mentalitats francesas), avèm d'afortir çò que sèm. De nòstra lenga e de nòstra cultura, ne cal èsser ufanoses e las far conèisser per que se pèrdan pas, per que les nòstres dròlles ajan rasigas de las bonas per créisser coma cal, en sabent d'ont venon!

Solide, cal pas comptar suls elegits del departament que ne son encara a « *Ariéjo parlo patoués* » per trasmetre l'eretatge cultural occitan. Tirar quicòm d'aquelas gents es le diable de confessar!

Alara, es de nòstra responsabilitat coma interlocutor privilegiat per l'occitan prèp de las institucions, de prene la paraula e de butar per que i aja mai d'occitan per las carrièras de las comunas d'Ariège.

AGENDA

Emissions de ràdio

Cada jorn a 12h32 e 18h52 - *De còr e d'òc* sus *Ràdio Transparéncia* 93.7 FM

Cada dimars, de 19h00 a 20h00 - *Era votz dera montanha*, sus *Ràdio Coserans* 94.7 FM

Corses d'occitan

Corses d'occitan per adultes debutants e confirmats a Pàmias, Foish, L'Avelhanet, Sent Joan del Falgar, Sent Guironç. Entresenhas al 05.81.06.03.88 o ieo09@orange.fr

Acamps

05/05/2022 a 19h30 e **12/05/2022** a 19h00 a Pàmias (Espaci occitan) – Acamp del Cercle occitan Prosper Estieu. Contacte : 05.81.06.03.88 o ostaloc09@orange.fr

Animacions

14/05/2022 a 11h a Carbona (sala de las fèstas del Bòsc de Castras) - Cafè literari animat per Eric Fraj : Presentacion del roman policièr occitan per Florian Vernet e dedicaça de sos obratges.

20/05/2022 a 18h30 a Pàmias (Espaci occitan) – Les Divendres de l'Espace occitan amb Quentin Peiràs (veire p. 2).

Contacte : 05.81.06.03.88 o ieo09@orange.fr

21/05/2022 a 9h00 a Pàmias (Espaci occitan) – Estagi de lenga nivèl III amb Quentin Peiràs (veire p. 2).

Contacte : 05.81.06.03.88 o ieo09@orange.fr

28/05/2022 a 10h00 als Eisharts - Passejada istorica e botanica amb Daniel Pédoussat e Alan Vidal (veire p. 3). Contacte : 05.81.06.03.88 o ostaloc09@orange.fr

11/06/2022 a 9h00 a Pàmias (Espaci occitan) – Estagi de lenga nivèl III amb Joan Sibille « Sistèma lingüistic occitan : diacronia e dialectologia. »

18/06/2022 a 14h00 a Palhèrs – Total Festum organizat per La Lauseta.

19/06/2022 a Limbrassac e Pradetas - Sortida istorica e botanica amb lo Cercle occitan del País d'Òlmes/Mirapeish.

A l'ora d'ara que las figuras istoricas de l'occitanisme son a desaparèisser, avèm de trapar amassa un buf novèl per seguir la draia qu'eles engimbrèron e poder contunhar d'avançar.

Ara que coneissèm le nom del president novèl de França, soi segura d'una causa, es que poirem pas comptar sus el per aparar e ajudar las lengas minorizadas del país.

Aurem encara de trabalh per bastir un IEO d'Arièja fòrt, ambiciós, capable de prepausar projèctes estrambordants e capable de conquistar una plaça de tria per l'occitan en çò nòstre.

L'avenidor, sèm nosautres que l'avèm dins las mans, la Republica, ela, se'n chauta, mas sèm nombroses per i creire totjorn e de vam n'avèm, alara tirarem camin e ne soi segura, entre totes ac farem tot, avèm pas d'autra causida!

Annia Wolf

Les Divendres
de l'Espaci occitan

CULTURA · HISTÒRIA · TRADICIONS · LITERATURA · MUSICA

**L'unitat de la lenga occitana,
una observacion dels feits.**

**Una conferéncia de
Quentin Peiràs**

ENTRÉE LIBRE

**Vendredi 20 mai 2022
18h30
Pamiers - Espaci occitan**

~~~~~

Cors d'occitan Nivèl III

*Dissabte 21 de mai de 2022
de 9h a miègjorn*

Sistèma lingüistic occitan :

Quentin Peiràs

*Perfeccionar son occitan : s'empoderar de las
oposicions subtilas dins la lenga tradicionala*

ENTRESENHAS E INSCRIPCIONS :

ieo09@orange.fr - 05 81 06 03 88

Tarifas : **15 €** (normal) - **13€** (sòcis IEO)

11€ (persona inscrite dins un cors de l'IEO 09)

~~~~~

Le vent

Ai pas vist res del vent sonque la fuèlha tremolanta
Que dançava sus un pè, son pecol de vida,
O balançava sa vela de las pensadas esitantas,
Coma una darrièra paur, coma un darrièr ajorna-
ment.

Bufa nos dison. De quinas gautas, de quines pòts tan-
ben?

De quin poton panat nos rebat la flor?

De quina preséncia es l'amna d'una nostalgia,

La traça d'un esperit, un miratge que se morís?

Mas s'i prenèm pas gara,
Qu'insultem les Dieus, e que desfisem les cèls,
Pòt tot emportar, espaurir nòstres agaits,
Menaçar la doçor dels oblits insidioses.

Ploretz pas mainatges, Eòl es tanben vòstre paire.
Caça vòstres torments e torna menar a vòstres pès
Polsièras d'illusions e semblants de quimèras;
Sap pas le mal, e de vos pren pietat.

Jacques PINCE (29-03-2022)

~~~~~

Passejada istorica e botanica Dissabte 28 de mai als Eisharts

10h00 - Rendètz-vos sus la plaça (davant la glèisa)

10h15 - Partença per la visita comentada en occitan per Daniel Pédoussat del vilatge e de la glèisa a la descobèrta de las frescas de Nicolai Greschny, pintor vengut d'Estonia

12h30 - Repais tirat de la saqueta jol cobèrt (o dins la sala comunala se marrit temps)

13h30 - Passejada botanica comentada per Alan Vidal

A GRATIS

Organizat pel Cercle Occitan Prosper Estieu de Pàmias

Las aurrelhetas

Las aurrelhetas e les pescalhons demòran encara dins la memòria dels ancians coma cocons dels mès presats de lor joenessa. Dempuèi mès d'una generacion, simplement en gaitant fèr, la recèpta s'èra tramesa de maires en filhas. Tanben e malgrat que fusquèsse a solide de las mès simplas, som perfectament incapable de la vos balhar.

Que la maire diguèsse : "Tè, anam fèr aurrelhetas !" e tanlèu la tristoneta vrespada d'ivèrn s'esclairava. Tot començava dins una grasaleta blanca, decorada de quelques embrècas de vielhesa. Chic a chic mans agidas i mudavan les ingredients en una pasta soplà e pesuga. Del temps qu'aquesta se pause un pauc, la mèstra aprestava le fuòc e la padena. La brasa de las turras de vèrnhe tota rogenca calfava la padena pausada sus tres-pès. La graissa d'auca o de tiron i fregissiá a bon tren.

Puèi amb una botelha s'estirava la pastada sus la taula saupicada de farina, ducas que fusquèsse pro prima. Puèi s'i copava amb un cotèl bocin pauc o pro rectangular que la cosinièra aprimava de sas mans encara un pauc sens la traucar.

Se getavan al grais bulhent de la padena ont s'i cosián dins una escuma brusenta ; les resquits untavan la sòla de fonta negra. Per la magia del grais e del fuòc, en s'uflant le paston veniá aurrelheta. Un còp còitas dels dos costats e sortidas de la padena damb una passeta, una gojata las gordilhava dins una sièta de sucre.

Las mès presadas devián a l'encòp èsser primas e ufladas, signe de leugieretat. Prenián plaça de tant aufanadas qu'èran e tanplan que las botàvam dins una desca parada d'un linge blanc e pròpre. Que fusquèsson tròp espessas o pas pro levadas se vesían mudadas al reng de matafams !

Tot just afredadas, las tastàvam en guisa de vrespalh. L'alquimia de la pasta, del grais caud e del sucre nos emplenava la boca de sensacions deliciosas. N'auriam manjat un ramat d'autras mès nos entendiam dire "ara n'i a pro, anatz vos'n passejar defòra."

Le plaser de las manjar s'ajustava al bonur de las fèr. La doça calor del fuòc, l'empressement de la cosinièra a contentar son monde, l'enveja dels mainatges, les aufis... fasián d'una vrespada ordinària un moment de jòia.

Las aurrelhetas acompanhavan las fèstas mès que mès ivernalas, la de tuar le pòrc, Nadal o primièr de l'An, Carnaval... Regaudissián tanben le magre dels temps de vegelha, la setmana santa e tot le caresme que las mès devòtas respectavan a la letra.

A l'ora d'ara, pletorica de noiridura e de dessèrts, sols les pescalhons an gardat lor pedestal, las aurrelhetas de menina se fan pas pus gaire. E mès se tornèsson fèr, egalarián pas a justas o falsas rasons, las de temps a !

**RENDUT-COMPTÈ de l'AMASSADA GENERALA de
l'IEO d'Arièja del 2 d'abril de 2022**

Presentats : Pierre CORTINAS, Yvette CORTINAS, Robert FERNANDEZ, Nicole FERNANDEZ, Evelyne HOULES, Marie-Ange LAGARDE, Nicole LEHMANN, Daniel PEDOUSSAT, Clamença POJADA, Patrici POJADA, Alain VIDAL, Annie WOLF, Jean-Gérard WOLF.

Representats : Jean-François ALAYRAC, Denis CANTOURNET, René CUQ, Robert DUPONT, Jean-Michel FAURE, Laurette FAUROUX, Paul GARRIGUES, Andy HAZARD, Léo HUMBERT, Jean-Pierre JON, Aline PAILLER, Jacques PINCE, Danielle PIQUEMAL, Marie-Anne POJADA, Annie PROUDOM, Pascale RESPAUD, Annie RIEU, Anne-Marie ROUSSEL, Michel RUQUET, Jean-Pierre SALVAT, Francis TIMONER, Marie VIDAL.

Los membres de l'associacion : Institut d'Estudis Occitans d'Arièja - 11 car. Enric Fabre - 09100 PÀMIAS - Tel : 05.81.06.03.88 - E.mail : ieo09@orange.fr se son acampats de 9h00 a 11h00 a Foish (Comuna).

Rampèl de l'òrdre del jorn :

Balanç d'activitats e balanç moral de l'annada 2021

Balanç financièr de l'annada 2021

Balanç moral :

La Presidenta constata que la lenga se parla de mens en mens çaquela ditz que nòstra tòca es de contunhar de la defendre a tot pèrdre per salvar la cultura, l'istòria e l'identitat nòstras. Insistís sul fait que sèm pas brica ajudats per l'estat francés e los poders publics que, emai se reconeisson que las lengas minorizadas fan partida del patrimòni, fan pas res per las salvar.

Rampèl dels cercles que fan partida de l'IEO d'Arièja : Lo cercle deth Coserans, Lo cercle de Pàmias, Lo cercle de Foish e lo cercle dels païses d'Olmés e de Mirapeish.

Aqueles cercles representan un centenat de sòcis, una chifra establada dempuèi 2010 qu'es pas marrida, mas pasmens que caldriá far pujar per poder èsser considerats coma un interlocutor de pes pels poders publics.

Balanç moral adoptat a l'unanimitat.

Las accions de l'IEO Arièja :

Abans de començar, cal dire que los episodis Covid de 2020 e 2021 foguèron una empacha de las bèlas per menar e desvolopar las accions sul terren... Las vendas davalèron, mai d'un talhièr se poguèt pas far. A l'ora d'ara los corses d'occitan son tornats normals, coma las animacions (los Divendres de l'Espaci Occitan e las representacions de la còla dels Galejaires).

La comunicacion contunhèt amb la *Letra mesadièra*, lo siti internet, la represa de las cronicas de *Radio Transparence* e las cronicas dins *La Despacha*.

Del costat de l'edicion, dos libres foguèron editats : *Loís Delbòsc* de Robert Dupont, e lo *Dictionnaire toponymique de l'Ariège* de Patrici Pojada.

Balanç financièr :

Amb un resultat de 13806,96 € sus un budgèt de 62693,64€, la situacion financièra, emai s'es pas flama, es melhora çaquela que qualques annadas fa, aquò gràcias a una ajuda excepcionala de 5000€ (Fonds Urgencess ligat a la Covid) e al fait que Camilha Bilhac siá passada a mièg-temps.

La clavaira nos assabenta del cambiament de banca e de la crompa d'un logicial de comptabilitat que serà lo meteís que lo de l'IEO regional.

Balanç financièr adoptat a l'unanimitat.

Los documents comptables son a la disposicion dels aderents sus simpla demanda a l'IEO d'Arièja.

Cossí se presenta la situacion ?

Sèm totes conscients que los locutors naturals se'n van, e doncas que socializar la lenga ven de mai en mai malaisit, d'ont mai que i a pas cap de politica lingüistica. De mai, la professionalizacion qu'es una bona causa, faguèt benlèu baissat l'investiment dels benevòls.

La question se pausa de saber perqué defendre l'occitan uèi ? E es a cadun de balhar sa responsa... Quin avenir, quina societat volèm ? Quin eiretatge volèm trasmetre a las generacions venentas ? Lo tren de deman es ja en marcha, l'anam agachar partir sens nosautres ? Aquò quand dins maites parçans d'Euròpa de pòbles, pichons mas caparruts, son a tornar afortir la fiertat de lor identitat ? La responsa es evidentada : foguèrem, sèm e serem !

Qualques draias per avançar :

- Cal far un esfòrc per èsser present dins de manifestacions culturalas o festivas (salon del libre de Mirapeish per exemple).
- Far passar papieròts sus l'IEO d'Arièja suls talhièrs, festivals, als vesins, etc., per far pujar lo nombre de sòcis.
- Coma sèm pas pro sostenguts per las institucions dins Arièja, benlèu que cal anar quèrre d'ajuda financièra al prè de las empresas, bancas (s'avètz de contactes, los cal trasmetre a la Presidenta o a la clavaira).
- Dos projèctes editorials son a l'estudi : una novèla edicion dels *Vèrbs conjugats* de Patrici Pojada e un libre novèl de Robèrt Dupont.

Lo CA novèl foguèt el tanben elegit a l'unanimitat :

Evelyne HOULES, Marie-Ange LAGARDE, Marie-Laure MIROUZE, Daniel PEDOUSSAT, Josette PIQUEMAL, Clamença POJADA, Patrici POJADA, Claudine RIVIERE-SOUILLA, Jean-Pierre SALVAT, Annie WOLF.

L'òrdre del jorn estant agotat, la sesilha es levada a 11h.

